

150000 SLOV

texty odjinud

II/83/4

Československo Hospodářství (1), Blúdiaci žid (9), Nukleární energie (14)
SSSR Stratokracie (16), P. Emmanuel o SSSR (24), Názory na Andropova (25)
Solženicyn Přednášky, interview (39), Solovjov-Klepnikovová: Vězeň chillonský (52), Spor o ruský nacionalismus (58)
Svět NSR a východní Evropa (74), Vietnam (81)

Hospodářství Obchod Východ-Západ (89)
Filozofie (102)

Společnost J. Ellul o budoucnosti (106), M. Frisch a H. Neff o emigrantech (112 a 115)

Literatura Samuel Beckett (131), In memoriam Roman Jacobson (137)

Román na pokračování E. Galgosi: V meziích zákona (144)

Vladimír V. Kusín

Husákovo Československo a hospodářská stagnace

V sedmdesátých letech usiloval režim *Gustava Husáka* o normalizaci a konzolidaci své moci v Československu, kde bylo v šedesátých letech panství KSČ značně oslabeno reformním hnutím. V osmdesátých letech čeká tento režim obtížný boj o normalizaci a konzolidaci čs. hospodářství.

Při zajišťování své moci po Pražském jaru 1968 použil režim politických opatření, jejichž negativní následky se nyní začínají projevovat. Je to starý případ rozporu mezi centrální moci a životaschopností systému. S tímto rozporem se potýkají všechny komunistické státy od konce druhé světové války, jenom povaha tohoto dilematu je nyní složitější než dříve. Straniční funkcionáři už nejen nemají zřetelně definovaného nepřítele - ať už buržoazii nebo revizionisty - proti němuž by své členstvo vedli, ale dnešní hospodářské úkoly jsou také mnohem složitější než byly relativně jednoduché programy industrializace a kolektivizace. Nejčastěji používané pojmy pro vyjádření dnešních potřeb jsou modernizace, intenzifikace a racionalizace. Háček je v tom, že dosavadní komunistická politika zničila mnoho předpokladů pro úspěšné řešení

těchto úkolů. Zničila předpoklady týkající se jak materiální podstaty, tak i postojů a nálad lidí.

Mezi reformou a ortodoxií

Čs. komunismus je zajímavý jev. Hlavním momentem v jeho dějinách byl konflikt mezi reformními tendencemi a dogmatismem, což si také někteří znalci, např. *Gordon Skilling*, vyložili jako střetnutí mezi nacionalisty a internacionalisty, nebo mezi Prahou a Moskvou. Zakladatel KSČ, *Bohumír Šmeral*, později odsuzovaný pro reformistickou úchylku (když byl bezpečně mrtvý, byl vrácen na čestné místo ve stranickém panteonu), zřejmě od počátku instinktivně chápal toto dilema. Podle *K. Gorovského* a jeho studie o drážďanské konferenci v dubnu 1921 - na které *Leninův* emisar *Běla Khun* nutil *Šmerala* ke konečnému rozchodu se sociální demokracií - *Šmeral* tehdy řekl jednomo českému příteli:

Je to dalekosáhlý krok . . . Staneme se součástí velkého společenství, a rozhodnutí nás se týkající nebudou nadále záviset na nás . . . Nevím, nevím. Rusko se od nás liší, a my se lišíme od Ruska. Co mám dělat? Co mohu dělat? Nic! Události se rychle vyvíjejí a jako vždycky vlečou lidi za sebou. Alea iacta est!

Šmeralovo „Co mohu dělat? Nic!“ se v klíčových situacích dějin KSČ několikrát opakovalo. Základní rozpor mezi domácími potřebami, vyžadujícími obvykle k umírněným reformním metodám, a mezi internacionálním diktátem, skoro bez výjimky vnucujícím radikální či revoluční řešení